

táplálni nem tudták, maguktól elhagyták fészkeiket s lejöttek az udvarokra, hol a gyermekek játékszerévé váltak, s így elcsigázva pusztultak el.

Aquila orientalis Cab. Erdélyben. — Ezen ragadozónak hazánkban való előjveteléről részemről csak annyit tudok, hogy egy kinőtt hím példány az «Aves Hungariae» szerint Budapesten a Nemzeti Muzeum gyűjteményében van felállítva, előjvetelének helye azonban nincs a nevezett műben megjelölve.

Én folyó év július 30-án kaptam egy példányt, melyet egy erdő őr Alsófehérvármegyében Karna község határán ejtett el, mely jelenleg kitömve gyűjteményemben van.

Ez a sas az erdélyi részekben új faj s egész Magyarországra vonatkozólag is érdekes jelenség.

Feltűnő nagyságán kívül orrlyukainak kissé tágabb nyílása s valamivel eltérő alakja, valamint a fark-tollain elmosódott ugyan, de tisztán látható keresztcsávjaival különbözik a mi *Aquila naevianktól*.

Nagy-Enyed, 1894 augusztus 1-én.

Csató János.

Kritikai jegyzet. — Tschusi lovag a «Schwalbe» f. é. május 16-kán kiadott 5-dik számában «Ornithologische Collectaneen» cím alatt a vadászati és erdészeti szaklapokból kijegyzett ornithologiai anyagot adja s nem kis csodálkozásunkra a «Waidmann XXII 1882 p. 265» nyomán két szakállas saskeselyűt — *Gypaetos barbatus* L. — Kigyós pusztáról Békésmegyében márczius 26-ka alatt jegyez fel, avval a hozzáadással, hogy e madarakat valószínűleg a nagy hó szoritotta le a transsylván havasokról az aljakba. Meg kell jegyeznünk, hogy azokon a transsylván havasokon, a melyek Békés pusztáihoz valahogyan viszonyíthatók t. i. a *Bihargegységben* (46° 30' é. sz. 40° 30' k. h.) a *Gypaetos* nem fordul s nem is fordulhat elő; azok a transsylván havasok pedig, a melyeken él, mint a Retyezát s a keleti havasvonal — Rodna-Csik-Gyergyó — Békésről szólva semmikép sem jöhetnek tekintetbe. Egy esetet ismerünk, hogy a madár leszorult az aljba t. i. Szászsebes tájára, mely a Retyezáthoz viszonyítható is; lejegyezte gróf Lázár Kálmán és utána Bielz E. A. Die Fauna der Wirbelthiere Siebenbürgens etc. 1888 p. 23. Bizonyosra vehető,

wegen grossem Nahrungsmangel die Nester freiwillig verliessen, sich in die Höfe niederliessen, wo sie zum Spielzeuge der Kinder wurden und schliesslich elend zugrunde giengen.

Aquila orientalis Cab. in Siebenbürgen. — Ueber das Vorkommen dieses Raubvogels in unserem Vaterlande ist mir nur soviel bekannt dass ein ausgebildetes ♂ laut «Aves Hungariae» in der Sammlung des National Museums vorhanden ist, ohne dass der Fundort bezeichnet wäre.

Ich erhielt ein Exemplar dieser Art am 30 Juli l. J., welches ein Waldheger in der Gemarkung von Karna — Unteralbenser Com. — erlegt hat und welches nun in meiner Sammlung aufgestellt ist.

Dieser Adler ist für den siebenbürgischen Landsstheil neu, aber auch für Ungarn interessant.

Ausser der auffallenden Grösse unterscheidet sich dieser Vogel von *Aquila naevia* durch abweichende Gestalt, erweiterte Nasenlöcher und verwaschene, jedoch deutlich wahrnehmbare Querbinden des Schwanzes.

Nagy-Enyed den 1. August 1794.

Johann v. Csató.

Kritische Notiz. — Ritter v. Tschusi giebt in No. 5 der «Schwalbe» vom 16. Mai d. J. unter dem Titel «Ornithol. Collectaneen» jenes ornithologische Materiale, welches Jagd- und Forst-Zeitschriften enthalten. Zu unserem nicht geringen Erstaunen werden auf Grund der Angabe des «Waidmann XXIII 1892 p. 265» zwei «Bartgeier, *Gypaetos barbatus* L. von Pusztá Kigyós im Comitáte Békés» unter dem 26-ten März angeführt u. z. mit dem Beifügen, dass wohl der schneereiche Nachwinter die Vögel von den transsylvanischen Alpen herabzusteigen zwang. Wir müssen bemerken, das auf jenen transsylvanischen Alpen, welche mit den Puszten des Békés Comitates in irgend einem Verhältnisse gedacht werden könnten, d. i. das *Bihargebirge* (46° 30' B, 40° 30' ö. L. von Ferro) der Bartgeier *nicht* vorkommt und auch nicht vorkommen kann; jene transsylvanischen Alpen dagegen, auf welchen der Vogel vorkommt, d. i. Retyezát und die nordöstlichen und östlichen Züge — Rodna-Csik-Gyergyó — mit Békés in keine Verbindung gebracht werden können. Wir kennen einen Fall wo der Vogel in den Niederungen erschien, u. z. zu Szász-

hogy a kigyósi madarak az uradalmi vadászok u. n. «Laemmergeier»-jei, az az a pusztákat látogató dögészek, *Vultur monachus* L., ritkábban a fakó *Gypes fulvus* Gm. voltak.

M. O. K.

Egy kagylótól megfogott *Hydrochelidon leucoptera*. — A Száva folyónak árterületén (Kupinovo mellett Szerém vármegyében) fekvő és gondozásomra bízott Jasenska nevű terület bejárásánál az a gondolatom támadt, hogy egy *Totanus* vagy valamely más mocsári madarat löjjek.

A tropikus hőség teljesen kiszáritotta a mocsarat, úgy hogy abból legfeljebb csak néhány négyszög ölnyi pocsolya maradt meg, holott rendes körülmények között a víz itt meg lehetős bőven szokott megmaradni. Ezen a megmaradt pocsolyán nagy bámulatomra egy csendesen uszkáló *Hydrochelidon leucoptera*-ra bukkantam. A dolog még szokatlanabbá vált az által, hogy a madár egyedül volt és hogy nem zavarta őt még az én jelenlétem sem.

Ez felköltötte kíváncsiságomat annál is inkább, mert mikor a mocsárhoz értem, a madár még akkor sem kapott szárnyra. Abban a hitben, hogy talán meg van sérülve, beküldtem érte egy fiút — de ime!

Midőn a madarat — mint említém — a sekély vízből és a térdig érő iszaptól kivettük, kitűnt, hogy azt a lábánál egy az Anodontához tartozó kagyló megfogta és pedig úgy, hogy térdesuklója a kagylóban volt.

A kagyló oly erősen össze volt záródva, hogy azt csak nagy erő kifejtése mellett és egy kés segítségével lehetett kinyitni, a mikor aztán a kagyló héja összetört és akkor látni lehetett, hogy a lábszár és csüd esontig át volt vágva és a madárnak ez a két sebe vérzett.

Tegnap (1894. szept. 11) újból egy hasonló példányt kaptam. Ezek olyan esetek, a minőket hosszú szolgálati időm alatt még soha sem figyeltem meg.

Miután a víz — mint azt már említettem — igen sekély volt, feltehető, hogy a madár uszáskor, vagy inkább az iszapon való járásánál lábával a nyitott kagylóba lépett, mire a megzavart állat héját becsukta és a madarat ily módon fogva tartotta.

A kagyló is hasonlóképen ritkán látott nagyságú állat lévén $\frac{1}{2}$ kg. nehéz volt és elfogad-

sebes (Broos), welches mit dem Retyezát in Verbindung gebracht werden kann; den Fall verzeichnete Graf Lázár, nach ihm E. A. Bielz — Die Fauna der Wirbelthiere Siebenbürges etc. p. 23. — Es ist ganz sicher, dass die Vögel von Kigyós «Lämmergeier» der herrschaftlichen Jäger waren, d. h. die Puszten-besuchenden Aasgeier: *Vultur monachus* L., seltener *Gyps fuscus* Gm. U. O. C.

Hydrochelidon leucoptera durch eine Anodonta gefangen. — Bei Begehung meiner Schonung Jasenska im Inundirungsterrain der Save [bei Kupinovo, Comitatus Szerém (Syrmien)] gelegen, kam mir der Gedanke einen *Totanus* oder sonst einen Sumpfvogel zu schießen.

Durch die tropische Hitze ist der unter normalen Verhältnissen wasserreiche Sumpf bis auf eine, einige Quadratklafter grosse Pfütze eingetrocknet, auf der sich zu meinem grossen Erstaunen eine *Hydrochelidon leucoptera* ruhig schwimmend befand, was mich umsomehr befremdete, da dieser seltene Vogel einzeln war und selben meine Gegenwart nicht beirrte.

Hiedurch wurde meine Neugierde rege, namentlich aber dann, als ich an den Sumpf ankam und der Vogel sich nicht erhob. In dem Glauben selber wäre angeschossen, sendete ich einen Knaben den Vogel zu fangen — doch siehe!

Der Vogel war bei der Herausnahme aus dem — wie gesagt — sehr seichtem Wasser, dafür aber kniehochem Schlamme durch eine Muschel, Anodonta, an dem Fuss (Ständer) gefangen und zwar so, dass das Kniegelenk in der Muschel war.

Die Muschel war derart geschlossen, dass selbe nur mit Mühe und mit einem starken Messer geöffnet wurde, bei welcher Operation natürlich auch die Schale zerbrach; es zeigte sich nachher, dass so der Ober- wie der Unterschenkel bis auf das Bein eingeschnitten waren und der Vogel aus diesen Wunden blutete.

Gestern (den 11 Sept. 1894) wurde mir abermals ein solches Exemplar gebracht. Dies ist ein Fall, der mir während meiner langen Dienstzeit noch nicht vorkam.

Da dass Wasser — wie gesagt — sehr seicht war, so ist anzunehmen, dass der Vogel beim Schwimmen, vielmehr beim Treten des Schlammes mit dem Ständer in die offene Schale kam und das Thier wegen dieser Beunruhigung die Schale schloss und hiedurch den Vogel gefangen hielt.